

BESLUIT WET NATUURBESCHERMING VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN
GELDERLAND

Wet natuurbescherming hoofdstuk 3, ontheffing soorten

Datum besluit : 12 december 2018
Onderwerp : Wet natuurbescherming - 2018-001981 - gemeente Arnhem
Activiteit : Sloop volièrre en diervverblijven aan Antoon van Hooffplein 1, 6816 SH
te Arnhem
Verlenen/weigeren : Verlenen ontheffing
Aanvrager : Koninklijke Burgers Zoo
Zaaknummer : 2018-001981

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Burgers Zoo, Antoon van Hooffplein 1, 6816 SH te Arnhem, hierna te noemen de aanvrager, van 2 februari 2018 om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, hierna de Wnb.

De opbouw van deze beslissing is als volgt:

- Allereerst worden de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje '*beoordeling*' wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met enkele algemene bepalingen en een toelichting op het verdere procesverloop ('*overige verplichtingen*' en '*zienswijzen*').

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 2 februari 2018 ontvingen wij een aanvraag van Koninklijke Burgers Zoo voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb op grond van artikel 3.1 lid 5 voor het slopen van een voliëre en een winterverblijf van flamingo's en wallaby's met nestplaatsen van de huismus, om het terrein rond een nieuwe mangrovehal te kunnen herinrichten.

Voor fase 1 "Bouw mangrovehal" is een ontheffing afgegeven met kenmerk FF/75C/2016/0265 op 29 juni 2016 door RVO en de werkzaamheden zijn afgerond. Voor fase 2 "Sloop gebouwen Burgers' Zoo" is een ontheffing afgegeven met zaaknummer 2018-000107 op 23 augustus 2018 voor werkzaamheden die deels zijn uitgevoerd, gebouw 67 is gesloopt, de fazanterie (gebouw 37) is nog niet gesloopt. Voor een deel van het terrein dat toen buiten de ontheffingsaanvraag is gebleven wordt nu ontheffing aangevraagd.

De ontheffing wordt aangevraagd in het kader van het in de wet genoemde belang de volksgezondheid of de openbare veiligheid.

De aanvraag maakt deel uit van deze ontheffing.

Er is voor het aangevraagde project/de werkzaamheden niet eerder een ontheffing verleend.

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Op 31 augustus 2018 hebben wij van de aanvrager aanvullende stukken ontvangen waarom wij bij e-mail van 17 augustus 2018 hebben verzocht.

Het plangebied ligt binnen 500 meter van Natura 2000-gebied Veluwe. Er heeft een toets plaatsgevonden naar de effecten van het project op het Natura 2000-gebied. Er is aangegeven dat er geen significante negatieve effecten zijn. De initiatiefnemer vraagt geen vergunning aan.

Het ontwerpbesluit heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Wij hebben binnen deze termijn geen zienswijzen ontvangen.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op de artikelen 3.3 lid 1, lid 4 en lid 5 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Koninklijke Burgers Zoo, Antoon van Hooffplein 1, 6816 SH te Arnhem;

voor de soort, verbodsbepaling en het wettelijke belang zoals weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 Soorten, verboden en belangen

Soort	Verbod	Belang
Huismus (<i>Passer domesticus</i>)	Artikel 3.1 lid 2	Het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren of het wegnemen van nesten

Belang:

A. (Vogelrichtlijn) Artikel 3.3 lid 4b onder 1 van de Wnb: in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing geldt voor het projectgebied zoals aangegeven op de kaart en figuren in bijlage 1.
2. De geldigheidsduur van de ontheffing eindigt op 1 januari 2021.
3. De ontheffing geldt uitsluitend voor de soort, het verbod en het belang zoals weergegeven in tabel 1.
4. De ontheffinghouder dient contact op te nemen met de Provincie Gelderland indien er verbodsbepalingen worden overtreden, waarvoor geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er negatieve effecten optreden op soorten waarvoor geen ontheffing is verleend of als er onverwachte negatieve effecten van de activiteiten optreden. Dit kan via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-001981.
5. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
6. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de activiteiten van de ontheffing worden uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing, en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
7. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
8. Indien de ontheffinghouder de ontheffing in zijn geheel wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-001981.

9. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de huismus.
10. De deskundige op het gebied van de huismus houdt alle bevindingen bij in een logboek en heeft deze beschikbaar op het project. Daarnaast wordt het logboek uiterlijk twee weken na afronding van de werkzaamheden verstrekt aan de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-001981. In het logboek wordt vermeld op welke data de deskundige aanwezig was, welke werkzaamheden zijn uitgevoerd en (indien van toepassing) hoeveel exemplaren en verblijfplaatsen van welke soorten op welke locatie zijn waargenomen.

Soortspecifieke voorschriften

11. Alle mitigerende maatregelen zoals opgenomen in tabel 2 en in bijlage 2 van deze ontheffing dienen te worden uitgevoerd.
12. De deskundige begeleidt in elke geval het plaatsen of aanbrenge van mitigerende maatregelen, het ongeschikt maken van verblijfplaatsen en de planning en fasering van de verschillende werkzaamheden.
13. Het ecologisch werkprotocol dient voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden te worden opgesteld en opgestuurd te worden naar de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-001981.

BEORDELING VAN DE AANVRAAG

Project

In de aanvraag beschreven project

In Burgers Zoo werd een nieuwe mangrovehal gebouwd, waarvoor oudere verblijven en volières gesloopt moesten worden en het terrein om de nieuwe hal wordt opnieuw ingericht. Daarbij worden oudere en ongeschikt geworden dierverblijven gesloopt. Het aanvankelijke plangebied is aangegeven in rood in figuur 1 van bijlage 1. Een deel van het oorspronkelijke plangebied is niet meegenomen in fase 2. In de onderhavige ontheffing gaat het om de voorgenomen sloop van de volière van de gieren, De Vrije Vlucht en een winterverblijf voor wallaby's en een winterverblijf voor flamingo's (gebouw 33 en 34). Het is nog niet bekend wat er met de paden en met de begeleidende beplanting gaat gebeuren. De verblijven moeten gesloopt worden ten behoeve van de gehele herinrichting en vooral omdat de verblijven verouderd zijn en niet meer voldoen aan de eisen voor dierwelzijn. De werkzaamheden bestaan uit:

- Sloop en verwijderen van de verblijven 33, 34 en volière De Vrije Vlucht.
- Verwijderen van begroeiing.

Planning

- Het laatste kwartaal van 2018 vindt de sloop plaats. De planning van nieuwbouw is nog niet bekend.

¹ De provincie Gelderland verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:

- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Onderzoek

In de aanvraag beschreven wijze van uitvoering van het onderzoek

Als vooronderzoek heeft literatuuronderzoek plaatsgevonden (NDFF/verspreidingsatlassen). Er is op 24 november 2015 een veldonderzoek uitgevoerd waarbij gericht gezocht is naar nestlocaties en verblijfplaatsen van beschermde soorten. Op 24 februari, 8 juni, 5 en 7 juli, 22 augustus en 13 september 2016 heeft een soortgericht onderzoek plaatsgevonden op basis van het Vleermuisprotocol 2013 en op 7 en 21 april 2016 op basis van de soortenstandaard Huismus van RVO.

In de aanvraag beschreven ecologische waarden

Tijdens de onderzoeken zijn aangetroffen:

- 4 nesten van de huismus, 3 in de Walibischuur en 1 ten noorden daarvan in een mezenkast aan een zomereik;
- Een niet essentiële vliegroute ten westen van de fazanterie, langs gebouw 33, 34 en de vrije vlucht en niet essentieel foerageergebied van de ruige dwergvleermuis, de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger.

Niet aangetroffen zijn:

- Verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, baardvleermuis en gewone grootoorvleermuis;
- De gewone grootoorvleermuis is in het geheel niet in het plangebied van fase 2 aangetroffen;
- Reptielen, amfibieën, overige zoogdieren, beschermde planten, vissen, vlinders en ongewervelden.

In de aanvraag beschreven effecten van het project op de ecologische waarden

Door de sloop worden:

- 4 nesten van de huismus beschadigd en vernield.

In de aanvraag beschreven preventieve maatregelen om effecten te voorkomen

Omdat er buiten het broedseizoen van de huismus wordt gewerkt, wordt doden, verwonden of verstoren van broedende vogels voorkomen. Er wordt alleen overdag gewerkt, zodat er geen lichtverstoring zal optreden.

In de aanvraag beschreven gedragscode

Uit de aanvraag blijkt dat geen gebruik gemaakt wordt van een gedragscode.

Nu preventieve maatregelen, ter voorkoming van overtreding van de in hoofdstuk 3 van de Wnb vermelde verboden, niet in deze aanvraag zijn opgenomen en er geen gedragscode van toepassing is, is voor het uitvoeren van de aangevraagde activiteit een ontheffing nodig.

In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de huismus te voorkomen worden maatregelen voorgesteld. De mitigerende maatregelen zijn opgenomen in de volgende tabel.

Tabel 2 Overzicht van de mitigerende maatregelen.

Soorten waarop negatief effect wordt verwacht	Vermijden gevoelige perioden	Tijdelijke mitigatie	Ongeschikt maken of verjagen ruim vóór de ingreep	Permanente mitigatie
Huismus	De sloop wordt buiten het broedseizoen uitgevoerd, niet van half maart t/m augustus. Voorgenomen is de verblijven te slopen in oktober, november en december van 2018.	In 2017 zijn 8 nestkasten geplaatst buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden en binnen een straal van 200 meter rondom de oorspronkelijke nestlocaties. De kasten worden jaarlijks gecontroleerd en indien nodig schoongemaakt of vervangen.	Tijdig voorafgaand aan de activiteiten worden de nestplaatsen ongeschikt gemaakt. Na ongeschikt maken vindt een nadere controle plaats of de vogels echt vertrokken zijn. De activiteiten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van huismussen. In een ecologisch werkprotocol staat omschreven welke maatregelen worden genomen om effecten op beschermde soorten te voorkomen. Ook staat erin hoe op te treden als deze effecten toch optreden. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en bij de betrokken werknemers bekend zijn. De activiteiten moeten aantoonbaar volgens dit protocol worden uitgevoerd.	De kasten zijn tevens permanente mitigatie en worden gecontroleerd en indien nodig vervangen. Er zijn in de omgeving van het leefgebied voldoende alternatieve nestlocaties. De huismus broedt hier niet onder dakpannen, maar in de dierverblijven zelf. De foerageer- en drinkmogelijkheden voor de huismus veranderen niet tijdens en na de periode van sloop. Er blijven voldoende zandige plekken gehandhaafd, waar huismussen hun stofbaden kunnen nemen. In het dierenpark is een groot aanbod van voedsel aanwezig en groen om in te schuilen. De situatie blijft ook na de ingreep gehandhaafd. Er zijn veel gebouwen waar de huismus in kan nestelen. Alle elementen die huismus nodig heeft zijn voorhanden binnen het hele dierenpark. En blijven tijdens en na de ingreep beschikbaar.

De maatregelen zijn opgenomen in bijlage 2 van deze ontheffing.

In de aanvraag beschreven overtreding van verbodsbepalingen

Aan de hand van het voorgaande is in de aanvraag bepaald welke verbodsbepalingen worden overtreden. Dit is aangegeven in het aanvraagformulier.

Beoordeling

Beoordeling van de resultaten van het ecologisch onderzoek en de mitigerende maatregelen

Wij hebben het ecologisch onderzoek beoordeeld en wij oordelen dat het onderzoek op de juiste wijze is uitgevoerd en compleet is. De voorgestelde mitigerende maatregelen zijn voldoende.

Het plangebied is een klein deel van het oorspronkelijke plangebied. De verblijven die gesloopt worden zijn klein en zullen naar verwachting snel gesloopt zijn. Bij de vorige ontheffingsaanvraag is dit deel van Koninklijke Burgers Zoo wel onderzocht op soorten, maar omdat men nog niet wist wat er met deze verblijven moest gebeuren, zijn ze buiten de ontheffing gelaten. Het is nu duidelijk dat deze verblijven in het laatste kwartaal van 2018 gesloopt worden. In het wallabyverblijf zijn 3 nesten van huismus vastgesteld en deze gaan verloren. Wat er met de

paden en lanenstructuur of het groen gaat gebeuren is nog niet bekend. Eén van de mussennesten (de vierde binnen het plangebied) zit in een mezenkast aan een boom. Omdat nog niet bekend is of de boom kan blijven staan bij de aanpassingen aan het dierenpark, is ook voor dit 4de nest ontheffing aangevraagd.

Voor de 4 nesten die verloren gaan zijn 8 vervangende nestkasten in 2017 bevestigd op plekken waar ze voor langere tijd kunnen blijven hangen.

In de dierentuin is het hele jaar door volop voedsel, er zijn vele zandbaadplekken, beschutting biedende heesters en plekken om te nestelen. Als tijdelijke mitigatie voor de verblijven die verloren gaan zijn 8 extra kasten opgehangen. De kasten zijn een jaar voor de voorgenomen sloop/kap opgehangen en de mussen kunnen eraan gewend raken terwijl de oude nesten nog beschikbaar zijn. Deze nestkasten vormen samen met de overige alternatieven die aanwezig zijn om te broeden ook de permanente mitigatie. Gezien de potenties aan alternatieve nestplekken in Koninklijke Burgers Zoo en het onderhoud van nestkasten in de Zoo, is de mitigatie in dit geval voldoende.

Er is een niet essentiële vliegroute van verschillende soorten vleermuizen ten westen van de fazanterie (gebouw 37 in bijlage 1). Deze gaat volgens de aanvrager niet door het onderhavige plangebied. Vleermuizen of vliegroutes, of het foerageren wordt niet verstoord omdat er alleen overdag gewerkt wordt. Er zijn geen andere soorten aanwezig in het plangebied of in de nabije omgeving die negatieve effecten kunnen ondervinden van de sloop.

Door de sloop van het wallabyverblijf en de kap van een boom worden nesten of rustplaatsen van de huismus beschadigd of vernield.

Er zijn voldoende alternatieve verblijfplaatsen met gewenningsperiode van tevoren aangebracht en de overige functies blijven alle voorhanden zodat tijdens en na afloop van de sloop de functionaliteit van de verblijfplaatsen gewaarborgd blijft.

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke aangevraagde soort welke verbodsbepaling wordt overtreden. Dit is weergegeven in tabel 1. Voor deze soort en verbod wordt de ontheffing verleend. Dit wijkt af van het aangevraagde verbod. In de aanvraag wordt ontheffing gevraagd van artikel 3.1 lid 5. De aanvrager is erop gewezen dat voor artikel 3.1 lid 5 geen ontheffing wordt verleend en dat onder de Wnb overtreding plaatsvindt van artikel 3.1 lid 2, vernielen en beschadigen van nest- of rustplaatsen van de huismus.

Andere bevredigende oplossing

In de aanvraag beschreven andere bevredigende oplossingen

De dierverslijven zijn in zeer slechte staat en zullen gesloopt moeten worden. De verblijven zijn zodanig verouderd dat renoveren geen zin heeft. Om te kunnen voldoen aan de eisen voor dierenwelzijn, kunnen de gebouwen niet meer voldoende aangepast worden. Dit geldt voor de verblijven 33, 34 en voor de volière. Een alternatieve uitvoeringswijze is er niet; de gebouwen zullen overdag gesloopt worden en dit zal snel gaan. In fases werken heeft geen zin bij dergelijke kleine gebouwen. Het laatste kwartaal van het jaar is gezien de kwetsbare periodes van huismus de geschiktste periode.

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen

Het project is locatiegebonden. De gebouwen zijn niet meer geschikt als verblijf voor wallaby's of flamingo's en de volière niet meer voor de gieren. Ook voor de huismus zijn de verblijven op den duur ongeschikt. Ecologisch is de werkwijze en de periode goed gekozen door de verblijven buiten de broedperiode van de huismus ongeschikt te maken en te slopen.

Conclusie

Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

Belang

In de aanvraag beschreven belang(en)

In de aanvraag is bepaald welk wettelijk belang op het project van toepassing is.

Volksgezondheid en openbare veiligheid.

De gebouwen zijn verouderd en vanuit het oogpunt van dierenwelzijn is de staat van de gebouwen ongewenst en ongeschikt. Door de slechte staat leveren de verblijven en de volière ook overlast op voor de bezoekers en de diervverzorgers van de dierentuin.

Beoordeling van belang(en)

Wij kunnen instemmen met het in de aanvraag beschreven belang veiligheid en volksgezondheid. Voor het hele zuidoostelijke deel van Koninklijke Burgers Zoo, waar onderhavig plangebied middenin ligt, is reeds ontheffing afgegeven vanuit dit belang. De gebouwen zijn ongeschikt voor de dieren die erin ondergebracht werden en ook onveilig voor de diervverzorgers en bezoekers van de dierentuin. Het betreft het belang dat is weergegeven in tabel 1.

Gunstige staat van instandhouding

In de aanvraag beschreven effect op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

In de dierentuin is een grote populatie aan huismussen en de lokale staat van instandhouding is gunstig, terwijl deze voor heel Nederland matig ongunstig is. Door het project veranderen de grootte van de populatie en de lokale omstandigheden voor de huismus niet.

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

Het uitvoeren van de maatregelen als bedoeld in de aanvraag leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus.

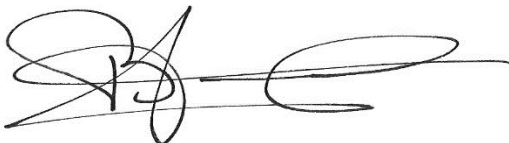
Conclusie

Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing worden verleend.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

Namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

mr. H. Boerdam
teammanager Vergunningverlening

Beroep

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na dagtekening van het besluit hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op www.rechtspraak.nl.

Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betalen van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op www.rechtspraak.nl.

Bijlagen:

- Bijlage 1: Kaarten projectlocatie
- Bijlage 2: Vervangende huismuskasten

BIJLAGE 1
Kaarten projectlocatie

Figuur 1 Luchtfoto met locatie plangebied (groene cirkel)

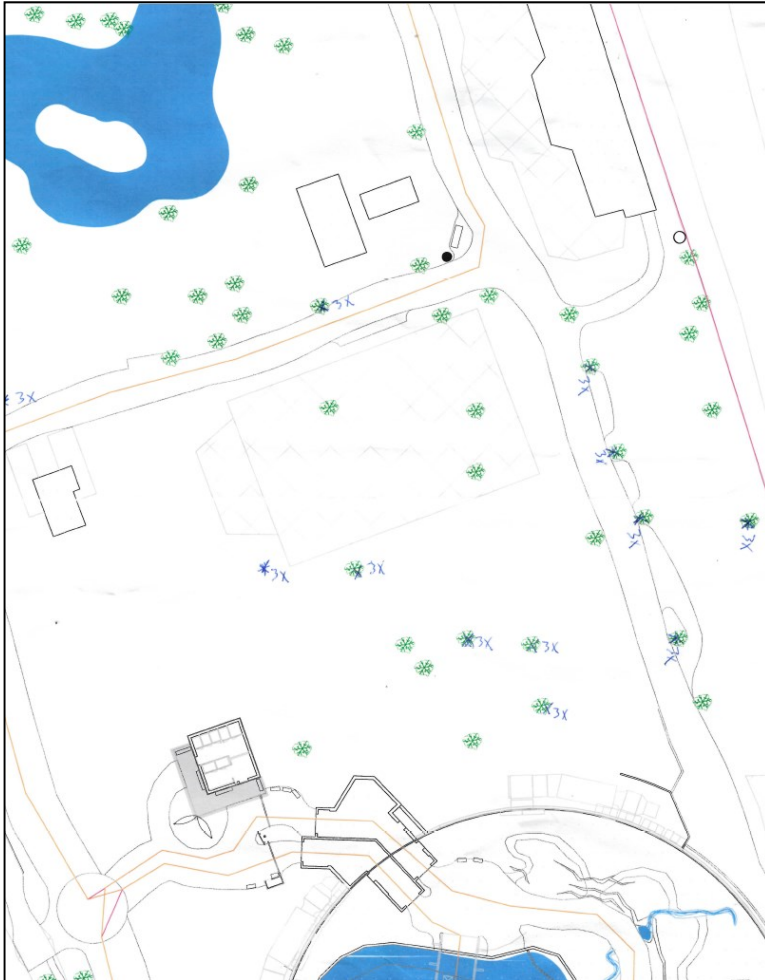
Figuur 2 Plangebied (groene marking)(rood is oorspronkelijk plangebied, geel betreft fase 2)

Figuur 3 Verblijven in het groene deel (gebouw 33, 34 en de volière voor de gieren (De Vrije Vlucht) waarop deze ontheffingsvraag betrekking heeft

BIJLAGE 2

Vervangende nestkasten

Figuur 4 Nestkasten voor huismus (blauw) in acht bomen